

Ceny ogłoszeń

za wiersz milimetry przed 1 złoty w tekście 50 gr., za tekstem 40 gr. Ogłoszenia tabelaryczne 50 proc., a świąteczne 25 proc. drobne: Drobne ogłoszenia do 10 ogłoszeń dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Najmniej 1 zł. Za zarządzenie miejsca dolicza się 25%.

EXPRES ZAGŁĘ

Jedyny organ demokratyczny niezależny woj. kieleckiego.
Redaktor naczelny: WITOLD FARRYCY.

KRAKÓW
Biblioteka Jagiellońska
Św. Anny 12

Prenumerata wynosi miesięcznie
zł. 2.—
Redakcja, Administracja i Drukarnia
Sosnowiec, ul. 10
Redakcja
Stracja
nr 4-94.
04.247

ODDZIAŁY: KIELCE, Kilińskiego 18, tel. 507; BĘDZIN, Małachowskiego 24, tel. 5-98; DĄBROWA, 3-go Maja tel. 2-77; ZAWIERCIE, ul. 3-go Maja 5, tel. nr. 97; CZELADŹ, Rynek nr. 9, tel. 42; GRODZIEC, ulica Kościuski tel. 16.

Rozłam w kościele ewangelickim w Niemczech.

Sledztwo przeciwko 400 pastorom.

BERLIN, 13. 4. PAT. W przeciwnieństwie do prasy niemieckiej pisma szwajcarskie bardzo szczegółowo informują o rozłamie w kościele ewangelickim Rzeszy.

„Baseler Nachrichten“ donoszą, że w Nadrenji i Westfalji wystąpiło z kościoła ewangelickiego 140 gmin ewangelickich, protestując w ten sposób przeciw tolerowaniu przez biskupa ewangelickiego Rzeszy Muellera ruchu „Deutsche Christen“ i przylączyło się do t. zw. walki o węzeł ewangelickiego, pozostającego pod kierownictwem wybitnych osobistości z kół opozycji pastorów. Wszyscy ci duchowni zostali złożeni z urzędu, ale nie przyjęli tego do wiadomości, oświadczając, iż władze kościoła ewangelickiego są nielegalne i że nie chcą mieć z nimi nic wspólnego. Również w Bawarii szeregi opozycji rosną z każdym dniem. Doszło do tego, że w ubiegłym tygodniu krajowy ewangelicki biskup Bawarii Meyzel publicznie oświadczył, że nie wykona zarządzeń biskupa Rzeszy, gdyż nie czuje się z nimi związany. Według doniesień z

Monachjum, szereg osobistości kościoła ewangelickiego zwrócił się do kardynała Faulhabera z wezwaniem o udzielenie poparcia w walce z ruchem „Deutsche Glaubensbewegung“ Fronda wobec berlińskich władz kościelnych ogarnęła całe południowe Niemcy. Przeciwno 400 pastorom protestanckim, którzy wystosowali list do Ojca Świętego z prośbą o o-

bjęcie ochrony nad kościołem chrześcijańskim, wrożono dochodzenia dyscyplinarne.

Wszystkie te walki w łonie kościoła miały podzielać tak na biskupa Rzeszy Muellera, że według obie gających pogłosek nosi się z zamiarem ustąpienia ze swego stanowiska, tembardziej, iż jest ciężko chory na serce.

Dziennikarze u prez. Rzplitej

WARSZAWA, 13. 4. PAT. Prezydent Rzplitej przyjął dziś przed południem prezydium związku dziennikarzy R. P. w osobach prezesa Mieczysława Ścierzyńskiego, wiceprezesa Hieronima Wierzyńskiego i sekretarza red. Zalewskiego. Delegacja ta przybyła przedstawić się Prezydentowi Rzplitej.

Ambasador sowiecki złożył listy uwierzytelniające

WARSZAWA, 13. 4. (wł.) Prezydent Rzplitej w obecności ministra Becka przyjął na uroczystej audjencji nowomianowanego pierwszego ambasadora Sowieców w Polsce p. Dawtjana.

P. Dawtjan, który przybył w otoczeniu członków ambasady, wręczył panu prezydentowi listy uwierzytelniające dotychczasowego posła p. Antonowa Owsiejkenę oraz listy uwierzytelniające, mocą których został p. Dawtjan akredytowany w charakterze ambasadora w Polsce.

Wręczając swoje listy uwierzytelniające, p. Dawtjan wygłosił przemówienie, na które odpowiedział prezydent Rzeczypospolitej.

Wstrzymanie eksmisji w oczekiwaniu dekretu

ŁÓDŹ, 13. 4. U komorników sądowych w Łodzi znajduje się obecnie 8.000 wyroków eksmisyjnych. Wobec tego, że wczoraj nadeszła do sądu okręgowego z ministerjum sprawiedliwości depeza, która zwraca uwagę na możliwość wstrzymania wykonania tych wyroków, eksmisje w Łodzi nie są przeprowadzane.

Cztery dalsze zwycięstwa polaków w Budapeszcie

BUDAPESZT, 13. 4. PAT. W drugim dniu bokserskich mistrzostw Europy polacy odnieśli szereg dalszych sukcesów.

Ani jeden z polaków, z wyjątkiem niesłusznie zdyskwalifikowanego Seweryniaka, nie odpadł dotychczas.

W wadze koguciej Rogalski (Polska) pokonał na punkty Larsena (Norwegja), a Cederbarg (Szwecja) wygrał z Niemcem Spannagel.

W wadze piórkowej Forlański (Polska) odniósł zwycięstwo nad rumunem Jordanescu. Frygyes (Węgry) wypunktował Alma (Szwecja).

W wadze półciężkiej Antczak (Polska) wygrał na punkty ze słynnym mistrzem Węgier Szabo. Czech Havelka po raz drugi pokonał włocho Saruggia.

CELESTYN PRZYTUŁSKI

TECHNIK DROGOWY

Zmarł dnia 12 bm. po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, przeżywszy lat 55.

Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpi dnia 15 kwietnia to jest w niedzielę o godz. 16 z ul. Marjackiej 8 do kościoła parafialnego w Pogoni, skąd następnie na cmentarz w Sosnowcu.

O smutnych tych obrzędach zawiadamia i zaprasza kolegów, przyjaciół i znajomych

ZONA I RODZINA.

Zamach bombowy na syna b. dyktatora Hiszpanji

PARYŻ, 13. 4. Z Madrytu donoszą, że na przywódcę faszystów hiszpańskich Jose Antonio Primo de Rivera, syna byłego dyktatora usiłowano dokonać zamachu.

W chwili gdy Primo de Rivera wysiadł z samochodu przed gmachem sądowym, aby wziąć udział w rozprawie o zabójstwo pewnego faszysty przez anarchistów, rzucono

w jego kierunku dwie bomby. Szczeniowym zbiegiem okoliczności żadna z bomb nie eksplodowała. Na pastniacy strzelili do Primo de Riverę trzykrotnie, lecz kule chybiły.

Sprawcy zamachu korzystając z ogólnego zamieszania, zbiegli bez śladu. Policja wyznaczyła nagrodę za schwytanie napastników.

Wybuch wojny Kolumbji z Peru spodziewany jest lada dzień

NOWY JORK, 13. 4. Według doniesień z Limy oraz z Bogoty należy się liczyć ze wznowieniem konfliktu kolumbijsko - peruwiańskiego o Letycję. W obu krajach czyniono się gorączkowe przygotowania do wojny. Gabinet peruwiański oburadował wczoraj niemal przez ca-

ły dzień. W kołach politycznych Limy krąży pogłoski, że konflikt zbrojny z Kolumbją jest nie do uniknięcia. Z Bogoty nadchodzi wiadomość, że rząd kolumbijski koncentruje znaczne siły wojskowe w pobliżu spornego terytorjum.

Spisek przeciwko dyktaturze Mussoliniego

Wykrycie antyfaszystowskiej organizacji na południu Włoch

PARYŻ, 13. 4. (wł.) Dzienniki paryskie podają z Rzymu sensacyjnie brzmiącą wiadomość o wykryciu na południu Włoch wielkiej tajnej organizacji antyfaszystowskiej.

Organizacja ta miała rzekomo obejmować całą Sycylię i południowe Włochy i skierowana była przeciwko osobie Mussoliniego i jego dyktatorskim rządów.

Wśród członków organizacji znajdują się wyżsi urzędnicy administracji i czynni oficerowie armji.

Policja wykryła podobno w Mesynie wielki skład broni i amunicji, należący do antyfaszystowskiej kon-

spiracji. Dotychczas aresztowano przeszło 100 osób.

Znamienne jest, że dzienniki włoskie całkowicie przemilczają powyższą sprawę.

Ziemia runęła na osiedle

RZYM, 13. 4. PAT. Jak donoszą z Aleksandrii w miejscowości podgórskiej Gronzona usunęła się ziemia. Katastrofa, która zaskoczyła mieszkańców w nocy zniszczyła 5 domów. Dotychczas z pod gruzów odkopano 9 zabitych i kilku rannych.

Plan ataku na wyspy Aleuckie

TOKIO, 13. 4. PAT. Agencja Rengo podaje kategoryczne zaprzeczenie informatora ministerjum spraw zagranicznych co do wiadomości z Waszyngtonu, zawierających twierdzenia członka izby reprezentantów Williama Sirovicha z Nowego Jorku, iż rząd japoński opracował plan ogarnięcia wysp Aleuckich, co miało być pierwszym krokiem ze strony Japonji w razie wybuchu wojny japońsko - amerykańskiej.

Ostatni rozbitkowie z „Czeluskią“

MOSKWA, 13. 4. PAT. W ostatniej partji uratowanych rozbitków Czeluski znajdują się zastępca kierownika ekspedycji Bobrow, kpt. Czeluski, Woronin, radjotelegrafista Krenkel, palacz Iwanow oraz sternik. Jednocześnie przewieziono na wybrzeże 8 psów dostarczonych uprzednio samolotami do obozu.

Skazanie sędziwego kapłana

MONACHJUM, 13. 4. PAT. Sąd w Monachjum skazał 62-letniego księdza katolickiego Wagnera na 6 miesięcy więzienia za rozpowszechnianie nieprawdziwych wiadomości o kanclerzu Hitlerze. Sędziwym kapłan był przez 30 lat w służbie misyjnej w Afryce.

Po powrocie do Niemiec zajmował się on żywo sprawami społecznymi i politycznymi, przez pewien czas pełnił nawet funkcje przewodniczącego bawarskiej partji ludowej.

Trzynasty rok pracy strzelców w pow. będzińskim

W związku z walnym zjazdem delegatów Z. S. i 13-letnią działalnością związku strzeleckiego w Zagłębiu, otrzymaliśmy poniższy artykuł:

Dwanaście lat pracy poza nami — ogrom wysiłków i zmagania, przez ciwienstwami i trudnościami, napotykanymi na drodze do zrealizowania zadań wychowania obywatela — żołnierza.

W codziennej i znużonej pracy, wpleść w szarżyznę życia dużą ilość impulsów twórczych, stworzyć świat pełen nadziei i radości obok przykrych praw i obowiązków w których najważniejsze, to hamowanie złych popędów człowieka — jest to trud nielada.

Trudno jest w suchej treści słów przedstawić obraz całorocznego do robku w zakresie pw i wf i wychowania obywatelskiego, wśród szerokiej warstwy młodzieży, zmobilizowanej w oddziałach strzeleckich powiatu będzińskiego. Dokonano całego szeregu doniosłych prac, z których najważniejsze: przeszkolenie kadr wychowawczych - instruktorów na kursach, 6-cio dniowy kurs skoszarowany dla przodowników świetnie (ukończyło 42), 6-cio dniowy kurs dla kandydatów na członków zarządu i komendantów oddziałów (ukończyło 54), 4-dniowy skoszarowany dla instruktorów w Okradzynie L.OP.G. (ukończyło 56), 3-dniowy kurs sędziów lekkoatletycznych (ukończyło 20), 6-dniowy kurs skoszarowany instruktorów pw. (ukończyło 16).

Nadmienić należy, że wszystkie powyższe kursy Władze Powiatowe Z. S. urządziły we własnym zakresie. Nadto przeprowadzono około 24 odpraw jednodniowych poszczególnych oddziałów pracy, przeszkolono we własnym zakresie kadre instruktorską pw i wf i wych. obywat. na kursach organizowanych przez wyższe wojskowe władze lub Z. S. w liczbie 8-miu oficerów i 192 strzelców i strzelczyń.

Przeszkolenie tych kadr dało możliwość przeprowadzenia całego szeregu koncentracji szkolnych i ćwiczeń wojskowych oddziałów Z. S. zorganizowania rozgrywek sportowych międzyoddziałowych i bardzo wielu imprez wf i kulturalno oświatowych, oraz zawodów strzeleckich (oddano 60.000 strzałów).

Kilka cyfr, rzucających światło na ogrom naszych wysiłków: 128 inspekcji i lustracji, przeprowadzonych przez władze powiatowe, 2.600 godzin wykładów i odczytów, 220 imprez i wystąpień publicznych lokalnych, 18 bibliotecznych ruchomych, 2.700 zdobyto odznak O. S. Osiągnęliśmy również cały szereg sukcesów w dziedzinie sportowej i wyszkoleniowej na zewnątrz np. zdobycie wicemistrzostwa zespołowego na ogólnopolskich zawodach w Toruniu o mistrzostwo związku strzeleckiego, szereg nagród indywidualnych i zespołowych w konkursach pracy, kronik strzeleckich, urzędzeń świetlicowych, robót kobiecych itp.

Powiększyliśmy majątek organizacji zarówno w zakresie mundurowym, sprzętu wyszkoleniowego sportowego i strzeleckiego.

W czasie czteroletniej działalności przy bardzo małych zmianach personalnych zarząd powiatu w składzie: prezes Wacław Szenk, komendant Zygmunt Nowara, wiceprezes Stanisław Abratański, sekretarz Tadeusz Draganowski, członkowie zarządu inżynier Stanisław Waligórski, Tomasz Toba, Leonard Szczygielski, Antoni Kwiatek, Józef Placek, Piotr Eydziatt - Zubowicz, pomnożył ilość oddziałów o 220 proc. ilość członków o 200 proc., stan umundurowania zależnie od rodzaju części składowych od 300 do 900 proc. Bardzo wydatnie zadziałał się wzrost oddziałów żeńskich bo około 700 proc., a szczególnie w o-

statnim roku po stworzeniu samodzielnego Wydziału pracy kobiet w prezeską Marią Kasprzycą na czele.

Stajemy przed nowym rokiem pracy bardziej zwartej, bardziej uporządkowanej niż kiedykolwiek — to też niewątpliwie że przy naszym uporze w pokonywaniu trudności osiągniemy dalszy roz-

wój życia organizacyjnego. My strzelcy wychowani przez komendanta w poczuciu czono żołnierza wysuwamy na czoło zagadnień organizacyjnych postulat honoru pracy obywatelskiej, bezinteresownej — a opieramy swoje wartości moralne na bezgranicznej wierności dla państwa.

S. ABRATAŃSKI.

Przestajemy palić i zapalać

Spadek konsumcji zapalek i tytoniu

Od szeregu lat trwa nieprzerwanie spadek konsumcji zapalek w Polsce. Zużycie wynosiło w r. 1931 — 111.470 skrzyń po 5.000 pudełek każda, w r. 1932 — 106.938 skrzyń, w roku zaś 1933 zaledwie 93.680 skrzyń. Znaczny spadek konsumcji należy przypisać konkurencji zapalniczek, która w ostatnich czasach bardzo się rozpowszechniła na terenie Polski.

Z życia nauczycielstwa w Sosnowcu

Odbyło się walne zgromadzenie członków związku nauczycielstwa polskiego w Sosnowcu.

Zebrań poza formalnym dorocznym zakresem prac sprawozdawczych obfitowało w cały szereg momentów, świadczących, że nauczycielstwo na tym terenie posiada w sobie nie tylko olbrzymi zapas energii, ale i wiele wewnętrznej ideowej entuzjazmu, który pozwala mu na niezwykle wartościowe i bogate w treści podejście do zagadnień zawodowych, społecznych zawodowych, społecznych i obywatelskich.

Na wstępie zebrania, na wniosek przewodniczącego uczono pamięć zmarłego ostatnio wiceprzewodniczącego zarządu głównego, posła na sejm, ś. p. J. Smulikowskiego, oraz zmarłych w roku ostatnim członków oddziału ś. p. T. Olszewskiego, M. Sebyły, J. Ryniewiczowej.

Ze złożonego przez zarząd sprawozdania wynika, że do związku nauczycielstwa polskiego należy 180 członków, co stanowi 85 proc. nauczycielstwa na terenie Sosnowca w ogóle. Z szeroko nakreślonego planu pracy na specjalną uwagę zasługuje udział nauczycielstwa związkowego w pracy społeczno - oświatowej. Rozwój i istnienie wielu organizacji zależne jest od tegoż nauczycielstwa.

Rezultaty prac, istniejącej przy związku poradni pedagogicznej pod kierunkiem p. Wł. Rajezykowskiego świadczą o konieczności prowadzenia tej instytucji.

Biblioteka związku ciesząca się wielkim powodzeniem, zaczyna spełniać doniosłą już rolę nie tylko wśród nauczycielstwa, ale w miarę możliwości, ze względu na brak książek, stopniowo ze zwała na korzystanie z księgozbioru wprowadzonym nie członkom związku.

Po zreorganizowaniu sekcji nauczycielstwa szkół średnich, na czele której stanął dr. T. Pasierbiński i po nakreśle-

niu odpowiedniego planu pracy, powstały doskonale warunki do ożywienia działalności tego odłamu nauczycielstwa.

Również i sekcja kierowników szkół powszechnych z przewodniczącym p. Kędzierskim zapowiada cały szereg prac zarówno o charakterze administracyjnym, jak i dydaktycznym i wychowawczym.

Wszystkie zagadnienia, wynikające z nakreślonych ram działalności, działalności związku, czy to z zakresu spraw zawodowych, czy też programowo ideowych znalazły pełne zrozumienie u zebranych, a nawet zadowolenie z ich realizacji.

Po przyjęciu sprawozdania i uchwaleniu budżetu na rok 1934 jednogłośnie na przewodniczącego związku wybrano p. Józefa Kwiatkowskiego, zaś w skład zarządu pp. Banysia Piotra, Blicharskiego Czesława, Gawłowskiego Franciszka, Gemzera Tadeusza, Gruszczyńskiego Tadeusza, Kopeczyńską Stefanę, Lyjkównę Jadwigę, Malca Rudolfa, Nasilowskiego Kazimierza, Olearczyka Teofila, Korwin - Olszewskiego Jerzego, Rajezykowskiego Władysława, Sobieraja i Wyspiańskiego Witolda.

Po uchwaleniu wniosków w sprawie ustawowego zatwierdzenia i ukrócenia możliwości dowolnego interesowania wyplacania nauczycielstwu dodatku mieszkaniowego, oraz w sprawie nowelizacji ustawy uposażeniowej z niebywałym entuzjazmem przyjęty został wniosek pp. Barańskiego i Sobieraja w sprawie budowy własnej siedziby w Sosnowcu. Zapoczątkowaniem hasła „Budujmy własny dom“, było zadeklarowanie i złożenie dobrowolnych ofiar po 25 zł. przez pp. Barańskiego Gruszczyńskiego, Kwiatkowskiego, Kriegerówny Heleny, co znalazło i znajdzie niejednego jeszcze naśladowcę.

Interwencja związku górników Z.Z.Z. u ministrów Hubickiego i Zarzyckiego

Do Warszawy przybyła delegacja związku górników ZZZ w osobach Posłów: Feczera, Kapuścińskiego i Konieczki, celem przedstawienia rządowi aktualnych postulatów górników. Delegacja przyjęta była przez ministra opieki społecznej p. Hubickiego i wiceministra Ducha oraz przez ministra przemysłu i handlu, p. Zarzyckiego.

Ministrowi Hubickiemu i wiceministrowi Duche przedstawiła postulaty w sprawie zabezpieczenia świadczeń członkom kas emerytal-

nych na terenie Zagłębia Dąbrowskiego, których istnienie znalazło się pod znakiem zapytania, wskutek wejścia w życie t. zw. „ustawy scaleniowej“. Poza tym delegacja złożyła postulat górników śląskich, społeczeństwa państwowej nad „Spółką Bracką“ w Tarnowskich Górach przez min. opieki społecznej i przeprowadzenia sanacji finansowej tej instytucji. Poza tym zreferowano p. ministrowi sprawę zmiany przepisów o zasiłku funduszu bezrobocia i sprawę wprowadze-

Związek Właścicieli Domów i Placów
W SOSNOWCU ul. Dąbińska 13
Sekretariat czynny codziennie od 9 — 12 i 15 — 19. Rada prawny urzęduje dla członków od 17—19 bezpłatnie.
Wśród wszelkich czynności, związanych z działalnością instytutu, czynny jest też
SAD POLUBOWNY,
który obejmuje sprawy sporne pomiędzy lokatorami i właścicielami domów.
Sekretariat Związku przeprowadza meldunki, administrację domów oraz załatwia sprawy w Urzędach państwowych i miejskich

nia na teren całego państwa ustawo dawstwa, analogicznego do ustaw demobilizacyjnych i ustawy o radach zakładowych, obowiązujących na Górnym Śląsku.

Minister Hubicki ujawnił żywe zainteresowanie poruszoną przez delegację sprawami i przyrzekł życzliwe ich poparcie.

Z ministrem przemysłu i handlu p. Zarzyckim delegacja omówiła sprawę małych kopalni na terenie Zagłębia Dąbrowskiego, woj. Śląskiego i Chrzanowskiego, których dalsze istnienie zagrożone jest przez tendencje kartelu węglowego.

Według oświadczenia ministra Zarzyckiego małe kopalnie, nie wchodzące do kartelu, a dotrzymane, będą nadal utrzymywane. Minister Zarzycki wyraził poza tym przekonanie, że naszej produkcji węglowej nie grożą w obecnej chwili poważniejsze niebezpieczeństwa i że produkcja ta oraz stan zatrudnienia w przemyśle węglowym utrzyma się na dotychczasowym poziomie.

Obrady sekcji gospodarczej rady wojewódzkiej BBWR.

W Kielcach odbyło się posiedzenie sekcji gospodarczej rady wojewódzkiej BBWR przy udziale przewodniczącego sekcji posła inż. Z. Sowińskiego, oraz 18 członków sekcji.

Po załatwieniu spraw dotyczących podziału pracy w sekcji oraz ustaleniu metod działalności sekcji wysłuchano obszernego referatu posła Sowińskiego w sprawie walki z bezrobociem zarówno wśród młodzieży jak i starszego pokolenia. Wobec okoliczności, że akcja walki z bezrobociem prowadzona jest w pierwszym rzędzie w pierwszym rzędzie przez fundusz pracy postanowiono podjąć prace nad przygotowaniem wieloletniego programu robót publicznych na terenie województwa kieleckiego ze szczególnym uwzględnieniem programu na rok 1935.

Skolei, po zapoznaniu się z sytuacją spółki wodnej powiatu radomskiego oraz przedyskutowaniu problemu melioracji rolnych w sposób zasadniczy, uznano, że odłożenie spółek wodnych jest sprawą dla roli nie wazką i pilną, wymagającą rychłego załatwienia w drodze właściwego aktu ustawodawczego. Po omówieniu szeregu spraw mniejszego znaczenia pos. Sowiński zamknął około czterech godzin trwające posiedzenie o godz. 14.40.

Wiadomości radjowe

NIEZWYKŁY SĄD.

Niedawno rozstrzygnął się w Ameryce bardzo ciekawy sąd. Właściciel kałwiarni, dotknąwszy przewodów elektrycznych w założonym w jego lokalu radjoaparacie — został zabity na miejscu. Rodzina zmarłego wniosła skargę do sądu żądając odszkodowania od przedstawicielstwa sprzętu radjowego, oraz konstruktorów instalacji.

Sąd przyznał, że winę ponosi rzeczywicie firma radjowa, która zakładała radjoodbiornik w lokalu zabitego, instalacja bowiem elektryczna wszystkich przewodników nie była dostatecznie zabezpieczona. Rodzinie przyznano odszkodowanie — żonnie zmarłego 80.000 franków, córce 50.000, rodzicom zaś zabi tego 10.000.

Zakłady ogrodnicze H. Dietel w Sosnowcu.

Jak wiele działać można inicjatywą, energią i fachowością, mamy niezwyty przykład po zakładach ogrodniczych H. Dietel w Sosnowcu. Jeszcze przed kilku laty kilkadziesiąt mordercze tereny należące do fabryki Dietla leżały jako nieużytki, przeznaczone na przyszłą rozbudowę fabryki. Z tym stanem rzeczy nie mógł się pogodzić jeden ze współwłaścicieli fabryki, p. Roman Dietel. Jako fachowiec — rolnik, po gruntownych studjach ogrodniczych, powziął myśl urządzenia na tych terenach wielkich zakładów ogrodniczych.

Rozmach i wytrwała praca dała szybko duże wyniki. Po kilku zaledwie latach zakłady ogrodnicze H. Dietel zajęły jedno z przodujących miejsc w Polsce. Niewiele bowiem mamy w kraju tego rodzaju przedsiębiorstw, gdzie uwzględniano byle różnorodnych działów i odmian hodowli roślin.

Abym mieć pojęcie jak wyglądają te zakłady ogrodnicze i aby mógł po dziwiać ogrom pracy i zamiłowania, jakie włożono w urządzenie tego przedsiębiorstwa — trzeba widzieć urządzenia tych zakładów, gdzie z całą fachowością zastosowano najnowsze zdobycze techniczne i naukowe w dziedzinie ogrodnictwa.

Kierownictwo zakładów ogrodniczych postawiło sobie za zasadę: najlepszy towar po najtańszych cenach. Dlatego też sprowadzono z zagranicy najlepsze i najpiękniejsze odmiany roślin i kwiatów, które na szerszą skalę są hodowane przez zakłady H. Dietla.

Wydany ostatnio przez zakłady ogrodnicze H. Dietla katalog — cennik drzew i krzewów owocowych, krzewów ozdobnych, róż, bylin, daj, cebulek kwiatowych i roślin doniczkowych — jest prosto rewelacją, jeśli chodzi o ilość i bogactwo odmian jak również i ceny. Ładny i przystępny dla każdego układ cennika, wyraźne omówienia jakości i gatunku roślin, wybrane rady, wskazówki i złote myśli dla miłośników ogrodnictwa — składają się na całość cennika. Około tysiąc pozycji wymienionych w cenniku świadczy wreszcie o dużym zasobie i różnorodności roślin i kwiatów zakładów ogrodniczych p. f. H. Dietel.

— 000 —

Godzina z nami.

WIECZÓR AUTORSKI LITERATÓW KRAKOWSKICH.

Dziś o godz. 7 wiecz. w sali re-sursy w Dąbrowie odbędzie się, staniem Związku zaw. literatów polskich w Krakowie, wieczór autorski, w którym biorą udział Leon Kruczkowski, autor głośnej powieści „Kordjan i Cham“, Adam Polewka, znany autor „Cudu“, Lech Piwowar, autor książki wierszy pt. „Raj w nudnym zajeździe“, oraz Ignacy Fik, laureat „Wiadomości Literackich“.

Program wieczoru obejmuje utwory poetyckie, prozaiczne i dramata; w wykonaniu samych autorów, oraz w recytacyjnej interpretacji doskonałego recytatora krakowskiego Edwarda Rączkowskiego.

Matki!

Żądacie w aptekach i skład. apt. higieniczn. przy-sypki dla dzieci

Puder „Dzidzi“ z (kogutkiem)

utrzymującej ciało dziecka w zdrowiu i czystości.

LITERATURA • SZTUKA • SPRAWY SPOŁECZNE

NOWY REGIONALIZM

Na łamach „Expresu Zagłębia“ poruszyliśmy w ub. roku sprawę, t. zw. „regionalizmu“. O regionalizmie także mówił na łamach „Expresu Zagłębia“ Peiper w wywiadzie z p. Lechem Piwowarem.

Ostatni artykuł p. Lecha Piwowara, zamieszczony w dodatku literackim „Expresu“ p. t. „Nic co ludzkie, nie będzie nam obce“ — znalazł oddźwięk... w Krakowie, w postaci artykułu p. Kowalczyka, nadesłanego do Redakcji i który zamieszczamy poniżej w całości, uważając go, jako artykuł dyskusyjny.

Literatura współczesna znajduje się w poszukiwaniu nowych dróg. Jest to wynikiem bankructwa dotychczasowego świata, który zdążył w szybkim tempie do przetworzenia swoich form. Literatura zajmowała się dotąd człowiekiem w oderwaniu od podłoża, na którym on żyje. Człowiek brany był przez powieść, czy dramat jako kompleks pewnych idei, jako platforma, na której ścierały się różne dążenia epoki. Nie można twierdzić, że literatura zmieniła ten kierunek na inny, ale trzeba przyznać, że dziś się załamała. Świat staje wobec nieobliczalnych przemian społecznych i gospodarczych, a tempo tych przemian jest tak zawrotne, a równocześnie tak mało uchwytnie w swojej różnorodności, że literatura nie może za nim nadążyć. Życie wyprzedza literaturę.

Stąd to, na miejsce dawnej idei wartościowania w literaturze człowieka wchodzi modny regionalizm. Chce się prosto tanim i łatwym kosztem zapędnąć lukę, którą stworzyło życie. Propaguje się w twórczości artystycznej folklor danego środowiska. Ogranicza się horyzont. Oczywiście treścią tej twórczości będzie już nie człowiek, ale jego stosunek do środowiska, w którym żyje, a więc do ziemi, do tego wszystkiego, co z tej ziemi pochodzi. Nie można zaprzeczyć, aby regionalizm był zupełnie bezwartościowy. Owszem. Kierunek ten może wzbogacić kulturę w nowe i ciekawe zdobycze, ale z drugiej strony, nie należy dążyć do tego, aby stał się kierunkiem ogólnym. Nie posiada na tyle materiału, by można z niego czerpać pełnymi garściami, a ponadto tkwi w nim niebezpieczeństwo wyjątkowości. Wszyscy wiemy o tem, że wprowadzony regionalizm tatrzański stał się zwykłym snobizmem, który z góralszczyzną niema nic wspólnego. Płakać się chce, gdy się czyta dziś powieść podhalańską. Typowy góral stał się muzealnym zabytkiem w dzisiejszych czasach radia i żelaza, a literaci cofają naprzekór postępowi wskazówki zegara o jakie sto lat.

Słusznie też powiedział Peiper p. Lechowi Piwowarowi w jednym z wywiadów, że regionalizm jest kierunkiem konserwatywnym. („Expres Zagłębia“ nr. 227 z 1933 r.). Z tem trzeba się zgodzić. Mogłoby zarządzić zlewu regionalizmu ośrodków przemysłowych, który propaguje p. Piwowar, jako że miasta są bardziej postępowe i idące mniej więcej w parze z rytmem życia, ale ten zmodyfikowany regionalizm, nowy regionalizm, jakbyśmy go nazwali — nie będzie już regionalizmem, albo będzie nim, ale w stosunku względnym np. do wsi. Nie będzie natomiast regionalizmem w stosunku do miast, czy innych ośrodków wielkiego przemysłu, bo te ośrodki wychowują podobny typ człowieka. Stosunek jego do ziemi, do narzędzi pracy jest wszędzie taki sam. Odrębności albo niema, albo są tak znikome, że nie warto o nich mówić. Górnik z Dąbrowy Górniczej nie różni się od górnika ze Śląska Cieszyńskiego, czy dajmy na to z Wieliczki, albo z kieleckiego. Może ich język techniczny jest inny, ale znów do wzbogacenia naszego języka literackiego nie trzeba specjalnych kierunków w formie tak, czy inaczej pojętego regionalizmu. To bowiem jest rzeczą prywatną artysty.

A więc mówić o regionalizmie Zagłębia jest nieporozumieniem tarminologicznym. Sam temat może być bardzo ciekawy. Ujęcie człowieka z punktu widzenia globu, uchwycenie procesów, które kształtują istotę ludzką, a wypływają z faktu, że człowiek żyje z ziemi, z narzędzi pracy, wreszcie sama praca jako taka może dać i z pewnością da wspaniałe możliwości artystyczne, ale trudno przecież nazwać to regionalizmem. Przecież psychika chłopca nie wiele się różni od psychiki górnika. Ci ludzie są do siebie podobni, o tyle

przynajmniej, o ile może być podobny chłop, właściciel kawalka ziemi, a więc do pewnego stopnia kapitalista — do robotnika, który nie posiada prywatnej własności. Praca wyciska na jednym i na drugim jednakowe znamię. A więc trudno szukać odrębności regionalnych tam, gdzie ich niema, w takim przynajmniej zrozumieniu, o jakim mówi nam Piwowar w artykule „Nic co ludzkie nie będzie nam obce“. („Expres Zagłębia“ nr. 47 z 1934 r.).

Teofil Kowalczyk.

LECH PIWOWAR

Oda o młodzieńcach

*Długo w noc myślałem wasze piersi i czyste, kruche biodra,
młodzieńcy, których świat u wiry widnokreślów porwał!
Długo cieniastą powieką krajobrazy silne pieściłem:
czoła rogata, barki sprężyste, ręce, nogi nieomyślnie!
W wasze brązowe dłonie, głodne lauru, nieurobione do mieczów,
składałem młode ziarna kielkujących namiętnie przeczuć:
to wam przyjdzie krok światu odmierzać, poeci stadjonów,
skandujący wysokie ewycięstwo, zdrową siłę z ramion wyzwoloną!
Długo w noc słyszałem w ciemnym mieście wasz tupot bosy:
stąpania równe dzielilem, czujny, na pojedyncze głosy,
z pobliskiego sprowadzałem ruchem ręki nieba
srebrne kęgi powietrza, więcej, niż wam potrzeba!
Usuałem pod ciosami oczu gmachy leżące u poprzek,
prostując w palcach ulice dla dalekich i śmiałych spojrzeń;
wyprowadziłem miasto w przedmieścia, ciepłe i zielone,
skąd widać wiosnę, krającą plugiem blasku ciemne zagony,
aż tam, gdzie się widok, jak pierś w oddechu, rozszerza
i pola uciekają bez dróg, miedzami, naściecają,
i tylko słońce zalewa całość wynurzającą się z chmury
przeciwułów, — czekam na wasz skok w zieloną przepaść natury!*

KRONIKA

BIBLIOTEKA POETÓW POLSKICH.

Rozpoczęło ukazywać się jak to już na tem miejscu donosiliśmy, piękne wydawnictwo, redagowane przez prof. Tadeusza Pinięgo, pod nazwą „Biblioteka poetów polskich“.

W bibliotece tej, wydawanej w Warszawie, ukazały się już trzy tomy zebranych dzieł Juliusza Słowackiego. Również wydano w tej bibliotece pierwszy tom dzieł Zygmunta Krasińskiego, ozdobiony pięknymi ilustracjami, oraz reprodukcjami autografów poety. Następnym tom ma zawierać wybór listów Krasińskiego.

STRE MURY LUBLINA.

Pierwsze wydanie dwugłosu poetyckiego Józefa Czechowicza i Franciszki Arnsztajnowej „Stare kamienie“, wydane przez lubelskie towarzystwo miłośników książek, obejmującego wiersze obojga poetów o „uroku starych murów Lublina“, rozoszło się w całości w ciągu sześciu tygodni.

Wskutek tego lubelskie tow. mił. książek, przystąpiło do wydawania drugiej edycji tej książki.

NAGRODA DLA LIRYKI.

Na dorocznym zgromadzeniu związku zawodowego literatów polskich w Warszawie grupa członków tego związku wystąpiła z wnioskiem, by związek zawodowy literatów polskich w Warszawie ustanowił specjalną nagrodę dla liryki, przyznającą co roku za najlepszy tom poezji ogłoszony w ciągu lat trzech.

Ustanowienie specjalnej nagrody literackiej dla liryki miało na celu za manifestowanie znaczenia tego niedocenionego gatunku literatury zwiększenia popularności liryki wśród szerszych kół społeczeństwa.

Ponieważ wniosek młodych poetów został przez uczestników dorocznego

zgrupowania przyjęty, nagroda literacka dla liryki stała się rzeczywistością.

RENEZANS TWÓRCZOŚCI K. TETMAJERA.

Lwowskie „Ossolineum“, przystępując do wznowienia „Biblioteki Narodowej“, która w dotychczasowej swojej działalności wykonała rozległy program wydawniczy, obejmujący blisko 200 pozycji, w tem 2/3 literatury polskiej, od kronik Galla do poezji Kasprowieca, zapowiada wydanie wyboru poezji Kazimierza Tetmajera w opracowaniu krytycznym Ostapa Ortwina i „Chaty za wsią“ Kraszewskiego w opracowaniu S. Kurowskiego.

Ze specjalnem uznaniem należy szczególnie podnieść inicjatywę wydania wyboru poezji Tetmajera, którego twórczość dzisiaj jest niemal zupełnie nieznaną.

RZECZPOSPOLITA POETÓW.

Ludwik Hieronim Morstin ukończył prace nad sztuką „Rzeczypospolita poetów“, będącą fantastyczną komedią pisaną na wzór komedji Arystofana, sowskich.

Znakomity poeta napisał swą sztukę na tle znanych zmaganiach wielkich duchów poetyckich z Bogiem o rząd nad duszami. Rząd ten zostaje wreszcie powierzony poetom i oni mają nad ludzmi sprawować władzę, próbując oczywiście wprowadzić nowy ład w społeczeństwie. Jest to satyra na poetyckie rzady, które bynajmniej dla ludzkości nie okazują się żadnym zbawieniem, ale rządami grupy ludzi takimi jak każdy.

Osoby już eksperymentowały, które Was do mnie prowadzi! Żądacie oryginalnych „OLLA“

WŁOSOW wypadanie, łupież, — łysienie usuwa —
Esencja CHINOWO-CHMIELOWA'
Mydło CHINOWO-CHMIELOWE',
 z Kogutkiem.
 Sprzedają apteki, składy apteczne

KINO ZAGŁĘBIE
 dawniej Kino-Teatr „Udziałowy”

DZIŚ WESOŁA PREMJERA!!!

Precz z kryzysem

w r. gł. Niezapomniany Król Komików — Eddie Cantor, najwyższa kobieta świata—Charlotte Greenwood i sobowtór Rudolfa Valentino - George Raft. — Olsniewające dekoracje! Bajeczne melodie! Najpiękniejsze dziewczęta świata!

Nadprogram: Najnowsze tygodniki Paramountu dodatek „KROLESTWO NEPTUNA”.

**Tanie
Dobre
Zdrowe**

gilzy do papierosów
„Kryzysowe”
 Fabryki E. Paschalski i s-ka
 Radom

5 i 10 gr. pudełko

DROBNE OGŁOSZENIA
 W „Expresie Zagłębia”
 mają zawsze niezawodny skutek.

DROBNE OGŁOSZENIA
KUPNO I SPRZEDAŻ

GOŁEBIE ryże, krymskie, 15 złotych para. Strzemieszyce, Warszawska 18. Agapow.

KAFLE
 wszelkiego rodzaju, gotowe piece przenośne, oraz kompletne przybory do budowy pieców, najtaniej w firmie „Kafel” Sosnowiec, Szklana 2 róg Dekiera.

ZGUBIONE DOKUMENTY

STANCZYK KAZIMIERZ zgubił książkę żeczkę wojskową wraz z kartą mobilizacyjną, wydaną przez PKU. w Poznaniu.

GZIEŁO MIECZYSLAW zgubił legitymację rowerową nr. 3243, wydaną przez starostwo zawierkie, którą unieważnia.

KWIECIEN SZCZEPAN zgubił legitymację funduszu bezrobocia wydaną w Sosnowcu, portfel i książkę na konia. Znalazcę proszę zwrócić Sosnowiec Podjazdowa 2.

ROŻNE

KWESTA uliczna urządzona przez organizację Brith - Hazohar w Zawierciu w dn. 12 kwietnia rb. osiągnęła zł. 29.51. Zebrana kwota przeznaczona została na kursa wieczorowe.

WYPOŻYCZAMY zastawy stołowe na wesela i zabawy

„KRYSTAŁ”
 Sosnowiec, ul. Modrzejowska Hale Rozwoju.

PROSZKI
„KOWALSKINA”
 STOSUJESIE PRZY UPORCZYWYCH BÓLACH GŁOWY
 KONIECZNIE ZE ZNAKIEM „SERCE W DIERŚCIENIU”
 FABRYKA CHEM-FARMAK, ARKOWALSKI, WARSZAWA

DBAJCIE O SWOJE ZDROWIE!

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” (z marką Kogut) są stosowane przy chorobach żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko otyłości.

KINO PALACE

DZIŚ WIELKA PREMJERA!
 Potężny film z życia rosyjskiego p. t.

„Wielka księżna Aleksandra”

w roli tyt. MARJA JERITZA.
 primadonna opery wiedeńskiej.
 w roli Księża Mikołaja—LEO SŁEZAK

KINO EDEN
 SOSNOWIEC
 Dęblńska 4
 tel. 10-95.

Dziś premjera!!!

Maskarada miłości

W rolach głównych: Nils Asther, Paweł Łukas, Eliasa Landi i Esther Ralston.

Nadprogram: Aktualny tygodnik Foxa

Początek o godz. 6-ej popoł., w niedzielę o godz. 4-tej popoł.
 W piątek, sobotę i niedzielę passepantout nieważne.

CHOROBY PŁUC

Gruźlica płuc corocznie, nierobiąc różnicy dla płci, wieku i stanu, kosi miliony ludzi. — Przy zwalczaniu chorób płucnych, bronchitów, grypy, uporeczywego, męczącego kaszlu i t. p. stosują pp. Leharze:

„BALSAM THIOCOLAN - AGE”
 który ułatwiając wydzielanie się płwociny wzmacnia organizm i samopoczucie chorego oraz powiększa wagę ciała usuwa kaszel.

Panie kupują kuchenki tylko elektryczne!

NADZWYCZAJNA WYGODA, CZYSTOŚĆ i BEZPIECZEŃSTWO!
Niska cena od zł. 20. — Niski koszt energii!
Dla kuchenek 15 gr. za 1 kw. godz.

Zwracać się do
BIURA ELEKTROWNI W KIELCACH
 przy ul. Leonarda nr. 4.

ELEKTROWNIA OKRĘGOWA
 w Zagłębiu Dąbrowskim w Sosnowcu

podaje do wiadomości Szanownych Odbiorców prądu,
że w niedzielę, dnia 15 kwietnia b.r. wyłączony będzie prąd w Czeladzi
 na przeciąg czasu od godziny 7-ej rano do 2-ej popołudniu.

Swędzenie ciała oraz wszelkiego odzaju wyrzuty skórne usuwa
KREM LAIN-AGE
 z kogutkiem

est to idealny nieszkodliwy kosmetyk, usuwający wady naskórka tak u dorosłych, jak i u dzieci
 R. M Spr. Wewn. Nr. 345 4

Lokal Handlowy
 w śródmieściu,
 składający się z kilkunastu pokoi na I piętrze, jest
do wynajęcia.
 Wiadomość telef. 11.07.

HEMOROLIN
 KRZAWIENIE STAN ZAPALNY SWĘDZENIE USUWA
HEMORIN-KLAWE

Piegi, krosty, węgry, plamy
 usuwają wypróbowane od kilkunastu lat

KREM FLORA	cena 1.60
PLYN FLORA	cena 1.35
MYDŁO FLORA	cena 0.99

wyrobu Laboratorjum przy aptece Z. Gumowskiego w Szczakowie, konto cze kowe P. K. O. Kraków 414.092. Do nabycia na Zagłębie Dąbrowskie w drogerji F. Małek w Strzemieszycach i w aptece w Szczakowie. Tam również są do nabycia znakomite ziola.

HEPASANA przeciw wątrobie cena 1.80. — **NERVOSANA** przeciw chorobom nerwowym cena 1.80. — **PULMOSANA** przeciw chorobom płucnym cena 1.80. — **SANAS** przeciw otyłości i regulujące żołądek cena 1.50, jak również i inne wyroby Laboratorjum.

Popierajcie L. O. P. P.